

Justitsministeriet

Hørings svar vedrørende "Arbejdsgrupperapport om hold af malkekvæg"

Justitsministeriet har i email af 20/2 bedt om kommentarer til den rapport om hold af malkekvæg, der er udarbejdet af "Arbejdsgruppen for hold af malkekvæg".

Rapporten giver et godt indblik i forhold af betydning for malkekvægets trivsel og velfærd. Og det må forventes, at de foreslåede tiltag vil kunne forbedre forholdene for malkekvæg betydeligt, når de er fuldt implementeret – under forudsætning af, at der findes de nødvendige praktiske og teknologiske løsninger på en række problemstillinger. En del af disse problemstillinger er omtalt i rapporten, men det er vores opfattelse, at nogle emner er uklart eller utilstrækkeligt beskrevet i forhold til at opnå den ønskede forbedring i de danske malkekvægbesætninger. Supplerende oplysninger til behandlede emner, der efter vores opfattelse er vigtige set i forhold til dyrevelfærd, er nævnt i nedenstående specifikke kommentarer. Desuden er det uklart, i hvilket omfang arbejdsgruppen i sine overvejelser har inddraget potentielle teknologiske muligheder og generelle principper for smitteforebyggelse.

I forbindelse med problemstillingen omkring afgræsning kan vi oplyse, at teknologi til automatisk styring af adgang til græsarealer i besætninger med AMS, malkning i marken med mobile malkeanlæg/mobil AMS, måling af optagelse af græs ved afgræsning samt online kvalitetsmåling af græssets protein- og sukkerindhold med henblik på hensigtsmæssig fodring er under udvikling. Teknologierne forventes at kunne produktmodnes de kommende år. Når de er kommercielt tilgængelige, vil de kunne reducere en del af de problemer, der er knyttet til fravalg af afgræsning, så som trafik frem og tilbage til stalden, for få græsmarker omkring gården og uhensigtsmæssig fodring. Det er vores opfattelse, at

DET
JORDBRUGSVIDENSKABELIGE
FAKULTET (DJF)

Susanne Elmholt

Dato: 23. marts 2009

Journalnr:
Reference:

Direkte tlf: 8999 1858
Direkte fax: 8999 1819
Mobiltlf:
E-post:
Susanne.Elmholt@agrsci.dk
Web: www.agrsci.dk

CVR-nr: 57607556
EAN-nr: 5798000877412

Det Jordbrugsvidenskabelige
Fakultet (DJF)
Aarhus Universitet
Blichers Allé 20, Postboks 50
8830 Tjele
Tlf: 8999 1900
Fax: 8999 1919
E-post: djf@agrsci.dk
Web: www.agrsci.dk

dette forhold bør overvejes i relation til strukturudviklingen og forbrugerkrav inden en regelfastsættelse omkring afgrænsning.

Det fremgår ikke i hvilket omfang generelle principper for smitteforebyggelse har indgået i arbejdsgruppens overvejelser. Ud fra et dyrevelfærdsmæssigt synspunkt finder vi, at det bør overvejes at stille krav om, at der gennemføres en analyse af procedurer, der udgør en særlig risiko for smitteoverførsel i besætningen. Eksempler kan være kotrafik over foderbordet med risiko for gødningsforurening eller skrabesystemer, der flytter gødning fra én dyregruppe til en anden, som ellers ikke er i direkte kontakt med hinanden (f.eks. fra koafsnit til ungdyrsafsnit). Fjernelse af sådanne konstante smitekilder kan have stor betydning for besætnings sundheden.

Endelig vil vi gerne gøre opmærksom på, at arbejdsgruppen flere steder nævner områder, der er mangelfuldt videnskabeligt belyst, men at oversigten over områder, hvor der efter arbejdsgruppens opfattelse er utilstrækkelig viden (bilag 2), kun omfatter et udvalg af de nævnte områder. Som det fremgår af nedenstående kommentarer til bilag 2, finder vi, at der i bilag 2 både mangler nogle vigtige områder, der tidligere er fremhævet i rapporten, ligesom der er andre områder, som ud fra et dyrevelfærdsmæssigt synspunkt, er vigtige efter vores opfattelse.

Specifikke kommentarer

Ad s. 33-34, 4.4.2 Gulve:

Vi er enige i de anførte betragtninger, men vi finder ikke, at beskrivelsen er fuldt udtømmende med hensyn til problemstilling omkring spaltegulve og faste gulve. Spaltegulve må formodes at være lettere at renholde end faste gulve, mens faste gulve som udgangspunkt giver et bedre underlag for bevægelse. Brugen af skrabere på faste gulve kan medføre, at en stor mængde gødning skubbes gennem stalden og derved forurener såvel klovspalte, baller og huden over kronranden i højere grad end ved spaltegulve. Der findes i dag ikke tilstrækkelig dokumentation for virkningen af denne forurening for klovsundheden. Desuden udgør renholdelse af arealer, der ikke dækkes af fastmonterede skrabere f.eks. ved tværgange en særlig udfordring. Der mangler således generelt viden om den optimale udformning og renholdelse af gulve i løsdriftsstalde ud fra en helhedsbetragtning. Det er vores opfattelse at disse forhold er så væsentlige for klovsundheden, at de burde have været nævnt i bilag 2 som områder, hvor der er utilstrækkelig viden.

Ad s. 35, 1. afsnit:

Ud over negative konsekvenser for dyrenes sundhed, er der dokumentation for at hæmning af hvileadfærd kan medføre både adfærdsmæssige og fysiologiske stressreaktioner.

Ad s. 37, 6. afsnit, 3. sætning:

Et blødt og skridsikkert underlag samt forhold, som sikrer at koen nemt kan rejse og lægge sig og har uhindret adgang til foder, kan sandsynligvis reducere de negative konsekvenser ved klov- eller lemmelidelser. Halte køers rejse-lægge adfærd og villighed til at lægge sig påvirkes mere end raske køers af et hårdt underlag. Det giver derfor god mening at stille særlige krav køernes liggeunderlag, såvel i et aflastningsområde som i sygebokse. Der er imidlertid ingen dokumentation for, at sengebåse i forhold til f.eks. dybstrøelse skulle have en specielt aflastende effekt på køer med klov- eller lemmelidelser. Et aflastningsområde til køer med klov- eller lemmelidelser kan således bestå af f.eks. en fællesboks med dybstrøelse.

S. 40, 6. afsnit i 4.5:

Kotrænere har traditionelt været anvendt med henblik på at holde båsen ren og med en forventning om bedre sundhed. Der er imidlertid ikke entydig dokumentation for, at anvendelse af kotrænere generelt har en positiv effekt på sundheden. Visse studier viser, at hygiejne og sundhed er bedre med anvendelse af kotrænere, men flere større studier viser modsat, at anvendelse af kotrænere kan medføre en større risiko for f.eks. mastitis, ketose, stille brunst og øget dødelighed. Der er således ikke belæg for at antage, at anvendelse af kotrænere medfører bedre sundhed. Da kotrænere til styring af gødningsafsætning har en række negative konsekvenser for dyrevelfærden, bl.a. reduceret komfortadfærd som pelspleje, mener vi ikke, at det er hensigtsmæssigt at tillade brug af kotrænere i en udfasningsperiode.

S. 50, sidste afsnit:

Adfærdsstudier har vist, at der sker et eksponentielt fald i ædetiden og en eksponentiel stigning i antallet af bortjagninger ved en reduktion af foderbordspladsen fra én ko per foderbordsplads til 3 køer per foderbordsplads. Der vil således være en markant virkning af at reducere antallet af køer per foderbordsplads til 2 i de besætninger, der i dag ligger over dette niveau. Det er dog sandsynligt, at der kan opnås en yderligere reduktion af aggressionsniveauet ved yderligere at reducere belægningen ved foderbordet til én ko per foderbordsplads.

S. 75, 3. afsnit samt s. 134, Til § 10 – klov eftersyn og klovbeskæring:

En række klovlidelser kan kun diagnosticeres pålideligt i forbindelse med en renskæring af klovsålen. Det gælder i særlig grad hornrelaterede lidelser som laminitis og såleknusning. Der bør derfor stilles krav om, at mindst et af de foreslåede to årlige kloveftersyn bør være en klovbeskæring med tilhørende registrering af klovlidelser, hvis der ønskes en effektiv indsats over for klovsundheden i besætningen.

Alle ungdyr bør have foretaget kloveftersyn og klovbeskæres før kælvning, da der ofte sker væsentlige ændringer i opstaldning i tilknytning til kælvning, hvilket formodes at kunne kompromittere klovsundheden.

Det er uklart, hvad der menes med "*unormal bevægelse i klovregionen*" (s. 75, 3. afsnit, sidste sætning). Klovproblemer giver sig ofte udtryk i halthed uden at denne umiddelbart kan ses at stamme fra klovregionen.

Der er behov for yderligere viden om betydning af skift i opstaldningssystem ved kælvning for klovsundheden.

S. 118-119, 12.6.1.10. "Rejse-sig og lægge-sig adfærd":

En registrering af liggetiden vil være et nyttigt supplement til en vurdering af rejse-lægge adfærd. Der findes pt. flere forskellige typer kommercielt tilgængelige sensorer, som kan anvendes til objektiv, automatisk registrering af liggetid, der kan påvirkes af andre forhold end fysiske forhindringer for at rejse og lægge sig.

S. 36-37, 4.4.4 Sygebokse samt s.128, § 23.:

Antallet af sygebokse (1 boks med op til 150 køer) er lavt i betragtning af den høje hyppighed af f.eks. haltheder i danske malkekvægsbesætninger. Kravene til et aflastningsområde bør specificeres således, at det kræves, at alle besætninger har et område, der kan adskilles fra den øvrige del af besætningen efter behov, og at malkning af dyrene i aflastningsområdet kan foretages uden at dyrene sammenblandes med de raske dyr. Det vil desuden være relevant at stille krav om 1 ædeplads pr ko i et sådant aflastningsafsnit. Det skønnes, at det vil være relevant, at mindst 10 % af køerne kan opholde sig i et sådant område.

Et alternativ til krav om et bestemt antal sygebokse kan være et krav om at der til enhver tid er en ledig sygeplads som foreslået for ungdyr (s. 129, §32).

En egentlig sygeboks bør, for at forhindre smittespredning, være placeret således, at der ikke kan ske direkte kontakt med raske dyr. Dette gælder såvel kalve, ungdyr som køer, men er særlig relevant for kalve og ungdyr, hvor sygdom ofte skyldes sygdomme, der overføres ved kontakt eller gennem luften og har en kort inkubationsfase (diarre og lungebetændelse), mens de fleste sygdomme hos malkekøerne har et mere langstrakt subklinisk forløb eller smitter ad andre veje, hvorfor en adskillelse af dyr under behandling vil have mindre betydning for smittespredningen.

Ad Bilag 1. Økonomiske konsekvenser af nye velfærdsforanstaltninger i kvægbruget:

Vi finder, at de økonomiske analyser vedrørende positive effekter på sundheden og produktion i øvrigt er utilstrækkelige. Der er således ingen dokumentation i bilaget som underbygger konklusionen på s. 44, 1. afsnit: *"En af mulighederne herfor er, at de forskellige velfærdsforanstaltninger resulterer i omkostningsbesparelser på andre områder, øger kvaliteten og /eller mængden af produkter. Det kan ikke afvises, at der kan være visse omkostningsbesparelser på sundhedsområdet og måske også visse forbedringer af mælkeydelse og tilvækst. Men det er usandsynligt, at det vil være i en størrelsesorden, der kan matche de meromkostninger for kvægbruget, der her er tale om. Økonomigruppen har ikke kendskab til forskning, der viser noget sådant."*

Problemer med reproduktion og klovlidelser er kostbare, og flere af forslagene til velfærdsforanstaltninger må antages at have en positiv virkning på reproduktion og klovsundhed. Der er også grund til at antage, at bedre plads og komfort i båse og gangarealer, samt krav om aflastningsområde, vil have en positiv effekt på produktionen.

Desuden tages der i beregningerne i forbindelse med afgræsning ikke hensyn til, at der i fremtiden kan blive tale om kvalitetstillæg for mælkens fedt- og vitaminsammensætning, som er anderledes ved afgræsning. De ændrede omkostninger til gylleopbevaring og -udkørsel er udeladt.

Ad bilag 2. Oversigt over områder, hvor der efter arbejdsgruppens opfattelse er utilstrækkelig viden:

Dyrevelfærdsmæssigt vigtige områder, der ikke er nævnt:

- Viden om udformning og renholdelse af gulve til brug i kvægstalde (jf. ovenstående kommentar til 4.4.2. Gulve).
- Viden om betydning af skift i opstaldningssystem ved kælvning for klovsundheden (jf. kommentar til s. 75, 3. afsnit).

- Viden om afgræsningens betydning for kviernes adfærd, sundhed og fysiologi (jf. rapportens tekst s. 103).
- Fordele og ulemper på besætningsniveau ved afgræsning af både kvier og køer, herunder vekselvirkningen med andre forhold på bedriften (jf. rapportens tekst s. 103).
- Forskning i og udvikling af systemer til vurdering af dyrevelfærd på besætningsniveau (jf. rapportens tekst s. 110).
- Udvikling og brug af velfærdsindikatorer, der er baseret på videnskabelig dokumentation af indikatorernes relation til vurdering af velfærd, samt gentagelighed og graden af usikkerhed forbundet med selve registreringerne (jf. rapportens tekst på s. 121).
- målrettet forsknings- og udviklingsindsats vedr. teknologi, der muliggør afgræsning i store, moderne løsdriftsbesætninger (jf. 2. afsnit under vores generelle kommentarer).

Forslag til supplerung af tekst i bilaget:

1. dot:

- Viden om gummibelægningens **skridsikkerhed og holdbarhed**, herunder betydning af slid for kreaturerne ophold og gang på gulvene

5. dot:

- Undersøgelser, som sammenstiller viden om afgræsningens betydning for adfærd, sundhed og fysiologi, således at der kan skabes et samlet billede af køernes velfærd, når afgræsningen benyttes, sammenlignet med **når køerne** holdes inden døre i tidssvarende løsdriftsstalde. **Undersøgelserne bør omfatte forskning i afgræsnings-management, der udnytter nye teknologier**

På vegne af Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet

Med venlig hilsen

Susanne Elmholt

Seniorforsker, koordinator for DJF's myndighedsrådgivning